

Araştırma Makalesi

Künye: Şahinler, Y. (2021). Tenis Sporcularının Demografik Değişkenler Açısından Zeka Türlerinin İncelenmesi, 23(2).

TENİS SPORCULARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN ZEKA TÜRLERİNİN İNCELENMESİ

Yunus ŞAHİNLER¹

ÖZ

Bu çalışmada tenis sporuyla ilgilenen bireylerin hangi zekâ türlerinin daha gelişmiş olduğunu belirlemek ve demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini İstanbul'da tenis turnuvalarına katılım gösteren 159 (%48,5) kadın, 169 (%51,5) erkek olmak üzere toplam 328 tenisçi oluşturmaktadır. Çalışmada Mc Clellan ve Conti (2008) tarafından geliştirilen, Babacan ve Dilci (2012) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan Çoklu Zekâ Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma istatistikinde; verilerin normal dağılım göstermeleri nedeni ile parametrik testler olan Bağımsız Örneklem t-testi, ANOVA zekâ türleri alt boyutlar içinde korelasyon analizi kullanılmıştır, ayrıca kişisel özellikler frekans ve yüzde değerleri analiz edilmiştir ($\alpha=0,05$). Çalışma bulgularına göre; sporcuların cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırmada ölçeğin müziksel zekâ alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($t=-2.202$, $p=.028$, $p<0.05$). Yaşa göre yapılan karşılaştırmada ölçeğin kişilerarası zekâ ($F=3.493$, $p=.016$, $p<0.05$), doğacı zekâ ($F=3.634$, $p=.013$, $p<0.05$) ve sözel zekâ ($F=3.261$, $p=.022$, $p<0.05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Sporcuların yaşadıkları yere göre yapılan karşılaştırmada ölçeğin bedensel zekâ ($t=-2.692$, $p=.008$, $p<0.05$) ve sözel zekâ ($t=-2.727$, $p=.007$, $p<0.05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Sosyal aktivitelere katılma durumuna göre yapılan karşılaştırmada ölçeğin içsel zekâ ($t=-2.779$, $p=.006$, $p<0.05$) ve sözel zekâ ($t=2.065$, $p=.040$, $p<0.05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sporcuların branşla ilgilenme amaçlarına göre yapılan karşılaştırmada ölçeğin bedensel zeka ($F=3.624$, $p=.013$, $p<0.05$), içsel zeka ($F=9.775$, $p=.000$, $p<0.05$) ve mantıksal zeka ($F=6.946$, $p=.000$, $p<0.05$) alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Sporcuların tenis branşıyla ilgilenme sürelerine göre yapılan karşılaştırmada istatistiksel olarak bir fark görülmemiştir ($p>0.05$). Sonuç olarak tenis sporuyla ilgilenen katılımcıların demografik özellikleri ile zeka türleri arasında anlamlı ilişkiler ve farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Psikoloji, Çoklu Zeka, Tenis

INVESTIGATION OF INTELLIGENCE TYPES OF TENNIS SPORTS IN TERMS OF DEMOGRAPHIC VARIABLES

ABSTRACT

This study, aimed to determine which intelligence types of individuals interested in tennis sport are more developed and to examine them in terms of demographic variables. The research universe consists of 328 tennis players, 159 (48.5%) women and 169 (51.5%) men, who participated in tennis tournaments in Istanbul. Multiple Intelligence Scale developed by Mc Clellan and Conti (2008) and adapted to Turkish by Babacan and Dilci (2012) was used in the study. In research statistics; Due to the normal distribution of the data, independent samples t-test, which is parametric tests, correlation analysis among the ANOVA intelligence types sub-dimensions were used, and the frequency and percentage values of personal characteristics were analyzed ($\alpha = 0.05$). According to the research findings; In the comparison made according to the gender variable of the athletes, a significant difference was found in the musical intelligence sub-dimension of the scale ($t = -2.202, p = .028, p < 0.05$). In the comparison made according to age, interpersonal intelligence ($F = 3.493, p = .016, p < 0.05$), naturalistic intelligence ($F = 3.634, p = .013, p < 0.05$) and verbal intelligence ($F = 3.261, p = .022, p < 0.05$) sub-dimensions were found to be significantly different. In the comparison made according to where the athletes live, it was determined that there is a significant difference in the physical intelligence ($t = -2.692, p = .008, p < 0.05$) and verbal intelligence ($t = -2.727, p = .007, p < 0.05$) sub-dimensions of the scale. In the comparison made according to participation in social activities, a significant difference was found in the internal intelligence ($t = -2.779, p = .006, p < 0.05$) and verbal intelligence ($t = 2.065, p = .040, p < 0.05$) sub-dimensions of the scale. In the comparison made according to the purpose of the athletes to be interested in the branch, the scale's physical intelligence ($F = 3.624, p = .013, p < 0.05$), internal intelligence ($F = 9.775, p = .000, p < 0.05$) and logical intelligence ($F = 6.946, p = .000, p < 0.05$) sub-dimensions were found to be significantly different. It was determined that there was no statistically significant difference in the comparison made according to the duration of the athletes' interest in tennis ($p > 0.05$). As a result, significant relationships and differences between the demographic characteristics and intelligence types of the participants interested in tennis sports have been determined.

Keywords: Sports, Psychology, Multi Intelligence, Tennis

GİRİŞ

Spor, kişinin mücadele becerisini kullanarak, sistemli bir şekilde gerçekleştirdiği zaman vücudun dayanıklılık kapasitesini artıran, fiziksel gücü sağlayan geliştiren aktivitelerdir (İnal, 2015). Spor zihinsel ve fiziksel gelişime katkı sağlayan bir araçtır. Spor; sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı sağlamanın temelinde bulunan insan bedeninin ve ruh sağlığının geliştirilmesi, kişiliğin oluşması, bilgi beceri ve yetenek kazandırması, karakter özelliklerinin gelişmesi, beceri kazandırılarak çevre ile uyumunun artırılması, toplumda barışın sağlanması gibi faydaların yanında belli kurallara bağlı olarak rekabet etmeyi, heyecan duymayı, yarışta galip gelmeyi isteme sebebiyle yapılan fiziksel etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir. Bu gibi

birçok özelliğinin olması sayesinde spor günümüzde çok faydalı ve çok yönlü olarak evrenselleşmiştir (Yetim, 2000, 143-151).

Zekâ kavramını açıklamak ve özelliklerini belirlemek için yapılan çalışmalar eski çağlara kadar dayanmaktadır. 1900'lü yıllardan sonra bilimsel anlamda yapılan çalışmalar da araştırmacıların hemfikir olmasını sağlayamamış ve zekânın tek bir tanımla açıklanması imkânsızlaşmıştır. İnsan beyni üzerinde araştırmaların artması ile elde edilen bulgular pek çok teorinin güvenilirliğini kaybetmesine neden olmuştur. Her yeni bulgu beraberinde sorular getirmiştir. Tüm bu gelişmeler dünyadaki eğitimi, bilimi ve teknolojiyi farklı bir yöne götürmekteydi. Bu çalışmalara göre insan zekâsı yeniden değerlendirilmeliydi (Yavuz, 2001). Bu ihtiyacın farkında olan nöropsikoloji ve gelişim uzmanı Prof. Howard Gardner oldu. Felsefe, sosyoloji ve psikoloji alanlarında çalışmalar yapan bilim insanları zekâ konusunu araştırmalarına merak sarmışlardır. Ayrıca eğitim ve tıp bilim insanları da bu araştırmalara katılarak zekâ tanımını ortaya koymak istemişlerdir (Saban, 2005). Kişinin anlama kavrama, öğrenme kapasitesidir. Zekâ zihinsel performansın bir göstergesidir. Zekâ insanın okuması, kişinin eğitimle kendisini geliştirmesiyle oluşur (Vural 2003).

Zekâ ve yapısı ilgi çeken bir konu olduğundan dolayı birçok araştırmacı bu konu üzerinde çalışmıştır. Ancak konu üzerindeki ilk çalışmaları yapan ve bireysel farklılıkları ele alan ilk araştırmacı Galton' dur (Tural, 2009). Zekâyı kurumsal düzeyde bilişsel görevlerle ele alan ilk araştırmacı ise Guilford'tur. Bu araştırmacı, bireyin bilişsel sisteminin yapısal bir bütünlüğü olduğunu ve işlem süreçlerinin her bireyde farklılık gösterdiğini savunmaktadır (Ülgen, 1993). Gardner zekâyı "bir kişinin bir ya da daha fazla kültürde değer bulabilen ve günlük ya da profesyonel yaşamlarının karşılaştığı sorunları etkili ve verimli bir şekilde çözebilecek bir ürün üretme yeteneği" olarak tanımlar.(Gardner, 2004). İbn-i Sina, zekâyı öğrenme süreci ve dış dünyadan gelen etkilerle bireyin edindiği bilgiler olarak öne sürmektedir (Selçuk, vd, 2003).

Woolfolk'a göre zekâ; insanın öğrenme, bilgiyi kullanma, anımsama, geri getirme ve olayları sentez etme ya da insanın dünyaya adaptasyon sağlaması olarak tanımlamaktadır (Açıkgöz, 2003). Torndike ise zekâyı; Üç grupta sınıflandırmakta soyut zekâ, sosyal zekâ ve mekanik zekâdır. Buna göre, soyut zekâ, rakam ve kelimeleri, sosyal zekâ bireyleri anlama ve ilişki kurabilme yeteneği, mekanik zekâ ise farklı araç, gereç, makineleri yorumlama ve kullanma becerisi olarak ifade etmiştir (Özgüven, 1993).

Çoklu Zekâ

İnsanın kendisini dokuz farklı zekâ alanında da sahip olduğu yetenekleriyle bağ kurmasına yardım eden, yaşamda yoğun kullanılan zekânın türleri ve geliştirilmesi gereken

zekâ türlerinin fark edilmesine yardımcı olan bir tür değerlendirmedir (Gardner, 2000). İnsan zekâsı çok çeşitlidir ve bireyden bireye farklılık göstermektedir. Bu bakış açısına göre Gardner dokuz farklı zekâ türünü incelemiştir. Bu zekâ türleri aşağıda açıklanmıştır (Köksal, 2006);

Mantıksal-Matematiksel Zekâ: İnsanların problem çözümü, sorgulayabilme, analitik kuram üretebilme, sonuca ulaşabilme ve bulmaca çözebilme becerilerini kapsayan bir zekâ türüdür (Altan, 1999).

Sözel-Dilbilimsel Zekâ: Bireyler, sözcükleri daha güçlü kullanırlar, ifade becerileri gelişmiştir, yazı dilleri, şiir ve hikâye daha güçlü olmaktadır (Saban, 2005).

Müzikal-Ritmik Zekâ: Nota yeteneği, alet kullanabilme, melodi hafıza gücüne sahip sesleri ayırıştırma, ritimler ayak uydurmak bu zekâ türünde mevcuttur (Gürel ve Tat, 2010).

Uzaysal-Görsel Zekâ: İnsanların resim, hayal etme, düşünme şekilleri, üç boyutlu algılayabilme ve kavrayabilme yeteneklerinin olduğu zekâ türüdür (Bozkurt ve Yenilmez, 2006).

Kişiler Arası-Sosyal Zekâ: Topluluk önünde insanlarla basitçe iletişim kurabilme, yardımlaşma, insanların fikirlerini doğru kavrayabilme, ikna kabiliyetlerinin güçlü olduğu zekâ türüdür (Saban, 2005).

Bedensel-Duyusal Zekâ: İnsanların kendilerini ifade ederken beden dillerini ve beyin koordinasyonunu etkili kullanarak iletişim halinde olmalarını sağlayan bir zekâ türüdür (Gardner, 2010).

Kişisel-Öze Dönük Zekâ: İnsanlar kendi hislerini ve duygusal tepkilerini kontrol edebilirler, öz eleştiri becerileri gelişmiş ve geleceğe yönelik hedefler koyabilmektedirler (Bümen, 2005).

Doğacı Zeka: Çevre bilinçleri gelişmiş, doğada yaşayan canlıların var olma sebepleri hakkında bilgiye sahip ve bu zeka türü sahip olan bireyler gerçekçidir, hayattan keyif alan insanlardır (Saban, 2005; Demirel vd., 2006).

Varoluşçu Zekâ: İnsan var olma ve hayatının sonu hakkında düşünceleri olan, konular, olaylar üzerinde daha derin düşünebilen ve sistem geliştiren insanın sahip olabileceği bir zekâ alanıdır (Gardner, 1999). Gerçekleri ve soyut bilgileri içeren bir zekâ alanıdır (Moran vd., 2006). Bu zekâ türüne sahip kişiler genellikle filozoflar, baskın karakter ve güçlü karizmatik lider statüsündekilerdir (Gardner, 2006).

Çoklu Zekâ Kuramı beynin nasıl çalıştığına dayanarak sürekli öğrenmenin ve başka öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımlarının belli kurallarla kolayca dile getiren bir kuramdır (Sivrikaya, 2010).

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırmanın grubunu, spor yapan 2020-2021 yılında İstanbul'da tenis turnuvalarına katılım gösteren 159 (%48,5) kadın, 169 (%51,5) erkek olmak üzere toplam 328 tenisçi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmacı, anketlerin uygulanacağı kulüplerle ve sporcularda tele konferans yöntemiyle görüşülüp, anketler hakkında bilgi verilip gönüllü bir şekilde doldurmaları sağlanmıştır. Anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. Bunlar;

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmada tenisçilerin baskın oldukları zekâ alanlarını bulmak için yaş, cinsiyet, yaşadığınız bölge, sosyal aktivitelere katılma, spor yapma yılı ve spor yapma amacı gibi demografik sorular içeren kişisel bilgi formundan yararlanılmıştır.

Çoklu Zekâ Ölçeği: Araştırmamızda, McClellan ve Conti (2008) tarafından geliştirilen Babacan (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan, Gardner'ın ele almış olduğu dokuz zekâ alanını kapsayan 27 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçek, 9 alt boyutu (Sözel Zekâ, Mantıksal Zekâ, Bedensel Zekâ, Müziksel Zekâ, Görsel Zekâ, Kişilerarası Zekâ, İçsel Zekâ, Doğacı Zekâ ve Varoluşçu Zekâ) olup ve ölçekten alınabilecek en yüksek puan 27 en düşük puanda 3 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerden kendilerine en yakın olarak gördükleri ifadeden en uzak olana doğru bir sıralama yapmaları istenmektedir. Öğrenciler, kendilerine en yakın hissettikleri ifadenin yanına 1 puan; en uzak olduğunu düşündükleri ifadenin yanına ise 9 puan yerleştireceklerdir.

Verilerin Analizi

Araştırma tarama modelindedir. Çalışmada demografik faktörler için frekans analizi tabii tutulmuş. Mevcut verilerin analizinde verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri incelenmiş ve sonucunda parametrik testlerin yapılması uygun görülmüştür. Analiz yöntemleri olarak bağımsız olan gruplar t-testi, çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi ve Tukey testi kullanılmıştır. Zekâ alanlarının alt boyutları arasındaki ilişki için Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Mevcut sayısal veriler SPSS 25.00 istatistik paket programında analiz edilmiştir.

BULGULAR**Tablo 1.** Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans Ve Yüzde Analizleri

Kişisel Bilgiler	Değişkenler	F	%
Cinsiyet	Kadın	159	48,5
	Erkek	169	51,5
Yaş	20 yaş altı	62	18,9
	21-23	94	28,7
	24-26	78	23,8
	27 ve üzeri	94	28,7
Yaşadığınız Bölge	İl	159	48,5
	İlçe	169	51,5
Sosyal Aktivitelere Katılma	Evet	245	74,7
	Hayır	83	25,3
Spor Yapma Yılı	1-3	125	38,1
	4-6	86	26,2
	7-9	41	12,5
	10 yıl ve üzeri	76	23,2
Spor Yapma Amacınız	Mesleki Kariyer	240	73,2
	Eğlence	62	18,9
	Aile İsteği	12	3,7
	Sosyalleşme	14	4,3

Tablo 1’de araştırmaya katılan sporcuların %51.5’inin erkek, %48.5’inin ise kadın sporculardan olduğu gözlemlenmiştir. Yaş değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %28.7’sinin 21-23 yaş, %23.8’inin 24-26 yaş, %28.7’sinin 27 ve üzeri yaş ve %18.9’ unun 20 yaş altı olduğu görülmektedir. Sporcuların yaşadığı bölgeye ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %51.5’inin ilçede ve %48.5’ininde il de yaşadığı görülmektedir. Sporcuların sosyal aktiviteye katılma durumu ilişkin veriler incelendiğinde %74.7’sinin sosyal aktiviteye katıldığı ve %25.3’ünün sosyal aktiviteye katılmadığı görülmüştür. Spor yapma yılı ilişkin veriler incelendiğinde ise %38.1’inin 1-3 yıl, %26.2’sinin 4-6 yıl ve %12.5’inin 7-9 yıl arasında olduğu görülmüştür. Sporcuların spor yapma amacına göre verileri incelendiğinde ise %73.2’sinin mesleki kariyer, %18.9’unun eğlence, %4.3’ünün sosyalleşme ve %3.7’sinin ailenin isteği için spor yaptıkları görülmüştür.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	T	P
Bedensel Zekâ	Kadın	159	11,6667	5,14556	1,066	,287
	Erkek	169	11,0651	5,07344		
Varoluşçu Zekâ	Kadın	159	12,0566	5,37957	,106	,916
	Erkek	169	11,9941	5,33909		
Kişilerarası Zekâ	Kadın	159	12,1258	5,32101	1,130	,259
	Erkek	169	11,4852	4,94266		

İçsel Zekâ	Kadın	159	10,8428	5,18583	-,676	,499
	Erkek	169	11,2249	5,04825		
Mantıksal Zekâ	Kadın	159	12,0692	5,58606	-,215	,830
	Erkek	169	12,2012	5,52869		
Müziksel Zekâ	Kadın	159	13,3396	6,07842	-2,202	,028*
	Erkek	169	14,7278	5,33379		
Doğacı Zekâ	Kadın	159	14,0440	5,38910	,717	,474
	Erkek	169	13,6272	5,13480		
Sözel Zekâ	Kadın	159	16,1132	5,69586	-,825	,410
	Erkek	169	16,6213	5,45423		
Görsel Zekâ	Kadın	159	13,6792	5,36199	-,602	,547
	Erkek	169	14,0592	6,01457		

Tablo 2. incelendiğinde, sporcuların cinsiyet değişkeni ile zekâ alanı puanları karşılaştırıldığında sadece müziksel zekâ alanında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < 0,05$). Diğer 8 zekâ alanı için anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 3. Katılımcıların Yaşadıkları Yere Göre Analiz Sonuçları

	Yaşadığımız Yer	N	X	SS	T	P
Bedensel Zekâ	İl	163	10,6012	4,17597	-2,692	,008*
	İlçe	165	12,1030	5,80541		
Varoluşçu Zekâ	İl	163	11,8344	4,68681	-,640	,523
	İlçe	165	12,2121	5,94260		
Kişilerarası Zekâ	İl	163	11,3374	4,50681	-1,614	,108
	İlçe	165	12,2485	5,65945		
İçsel Zekâ	İl	163	11,3252	4,96517	1,006	,315
	İlçe	165	10,7576	5,25119		
Mantıksal Zekâ	İl	163	12,5153	5,71262	1,228	,220
	İlçe	165	11,7636	5,37257		
Müziksel Zekâ	İl	163	14,1779	5,88776	,385	,700

	İlçe	165	13,9333	5,60611		
Doğacı Zekâ	İl	163	13,7914	5,74720		
	İlçe	165	13,8667	4,73767	-,129	,897
Sözel Zekâ	İl	163	15,5399	5,22842		
	İlçe	165	17,2000	5,78602	-2,727	,007*
Görsel Zekâ	İl	163	13,6503	5,81031		
	İlçe	165	14,0970	5,60186	-,709	,479

Tablo 3. incelendiğinde, sporcuların yaşadıkları bölge değişkeni ile zekâ alanı puanları karşılaştırıldığında bedensel zekâ ve sözel zekâ alanı arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Diğer 7 zekâ alanı için anlamlı bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 4. Katılımcıların Sosyal Aktivitelere Katılma Durumlarına Göre Analiz Sonuçları

	Sosyal Aktivite	N	X	SS	T	P
Bedensel Zekâ	Evet	245	11,6571	5,24998		
	Hayır	83	10,4699	4,58613	1,836	,067
Varoluşçu Zekâ	Evet	245	11,9184	5,49380		
	Hayır	83	12,3373	4,92202	-,616	,538
Kişilerarası Zekâ	Evet	245	11,5592	5,16863		
	Hayır	83	12,4940	4,98626	-1,437	,152
İçsel Zekâ	Evet	245	10,5878	4,91375		
	Hayır	83	12,3735	5,46990	-2,779	,006*
Mantıksal Zekâ	Evet	245	11,8980	5,46616		
	Hayır	83	12,8434	5,76042	-1,343	,180
Müziksel Zekâ	Evet	245	13,9388	5,86182		
	Hayır	83	14,3976	5,38503	-,629	,530
Doğacı Zekâ	Evet	245	13,5755	5,18188		
	Hayır	83	14,5783	5,43054	-1,505	,133
Sözel Zekâ	Evet	245	16,7429	5,51927		
	Hayır	83	15,2892	5,61038	2,065	,040*

Görsel Zekâ	Evet	245	13,6408	5,70246	-1,279	,202
	Hayır	83	14,5663	5,67879		

Tablo 4 incelendiğinde, sporcuların sosyal aktivite değişkeni ile zekâ alanı puanları karşılaştırıldığında içsel zekâ ve sözel zekâ alanı arasında fark görülmüştür ($p<0,05$). Diğer 7 zekâ alanı için anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5. Katılımcıların Branşla İlgilenme Amacına Göre Analiz Sonuçları

	Branşla İlgilenme Amacı	N	X	SS	F	P	Anlamlı Farklılık
Bedensel zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	11,4833	5,06358	3,624	,013*	a-b
	Sağlıklı Yaşam (b)	62	12,1290	5,53523			
	Kişisel Gelişim (c)	12	8,1667	3,78594			
	Sosyalleşme (d)	14	8,5000	2,84875			
Varoluşçu zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	11,9500	5,45863	,213	,888	
	Sağlıklı Yaşam (b)	62	12,2419	5,43120			
	Kişisel Gelişim (c)	12	11,4167	3,65459			
	Sosyalleşme (d)	14	12,8571	4,60530			
Kişilerarası zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	11,5375	5,14951	2,985	,031*	a-d b-c
	Sağlıklı Yaşam (b)	62	11,6290	5,06105			
	Kişisel Gelişim (c)	12	15,3333	4,53939			
	Sosyalleşme (d)	14	13,9286	4,41090			
İçsel zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	10,5500	5,01521	9,775	,000*	a-c a-d
	Sağlıklı Yaşam (b)	62	10,8871	4,34611			
	Kişisel Gelişim (c)	12	17,0833	4,52183			
	Sosyalleşme (d)	14	14,9286	5,85024			
Mantıksal zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	11,4167	5,46588	6,946	,000*	a-c a-d
	Sağlıklı Yaşam (b)	62	13,2742	5,01529			
	Kişisel Gelişim (c)	12	16,0833	6,33114			
	Sosyalleşme (d)	14	16,0714	5,13606			
Müziksel zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	13,8833	5,59540	1,454	,227	
	Sağlıklı Yaşam (b)	62	13,7903	6,48614			
	Kişisel Gelişim (c)	12	15,8333	4,06388			
	Sosyalleşme (d)	14	16,6429	5,55542			
Doğacı zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	13,6542	5,33572	2,511	,059	
	Sağlıklı Yaşam (b)	62	13,4032	4,73030			
	Kişisel Gelişim (c)	12	17,0000	5,20489			
	Sosyalleşme (d)	14	16,0000	5,26235			
Sözel zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	16,7875	5,50928	1,702	,167	

	Sağlıklı Yaşam (b)	62	15,2419	6,08865		
	Kişisel Gelişim (c)	12	15,7500	5,11904		
	Sosyalleşme (d)	14	14,8571	3,75924		
Görsel zekâ	Mesleki Kariyer (a)	240	14,0167	5,62717	2,315	,076
	Sağlıklı Yaşam (b)	62	12,6452	5,20749		
	Kişisel Gelişim (c)	12	17,0833	5,19542		
	Sosyalleşme (d)	14	14,1429	8,27282		

Tablo 5. incelendiğinde, sporu yapma amacı değişkeni ile zekâ alanı puanları karşılaştırıldığında bedensel zekâ, kişilerarası zekâ, içsel zekâ ve mantıksal zekâ arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < 0,05$). Diğer 4 zekâ alanı için anlamlı bir fark görülmemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 6. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Yaş	N	X	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Bedensel Zekâ	20 yaş altı (a)	62	11,3226	5,39208	,093	,964	
	21-23 (b)	94	11,2766	4,44659			
	24-26 (c)	78	11,2051	5,21825			
	27 ve üzeri (d)	94	11,5851	5,50739			
Varoluşçu Zekâ	20 yaş altı (a)	62	10,8065	5,17193	1,617	,185	
	21-23 (b)	94	12,3191	5,24704			
	24-26 (c)	78	12,7179	5,12670			
	27 ve üzeri (d)	94	11,9574	5,68703			
Kişilerarası Zekâ	20 yaş altı (a)	62	12,5000	4,82055	3,493	,016*	c-d
	21-23 (b)	94	11,8298	5,32521			
	24-26 (c)	78	12,7821	4,93503			
	27 ve üzeri (d)	94	10,4787	5,09212			
İçsel Zekâ	20 yaş altı (a)	62	10,8871	5,02161	1,818	,144	
	21-23 (b)	94	11,6383	5,35584			
	24-26 (c)	78	11,5769	5,56548			
	27 ve üzeri (d)	94	10,0957	4,41179			
Mantıksal Zekâ	20 yaş altı (a)	62	12,0161	5,58831	1,465	,224	
	21-23 (b)	94	12,8298	5,36343			
	24-26 (c)	78	12,5000	5,81255			
	27 ve üzeri (d)	94	11,2234	5,43813			
Müziksel Zekâ	20 yaş altı (a)	62	13,2903	5,99559	,793	,499	
	21-23 (b)	94	14,6809	5,48157			
	24-26 (c)	78	13,8077	6,05399			
	27 ve üzeri (d)	94	14,1383	5,57182			
Doğacı Zekâ	20 yaş altı (a)	62	13,0968	5,81042	3,634	,013*	

	21-23 (b)	94	14,7128	4,75558			b-d
	24-26 (c)	78	14,7308	5,08032			
	27 ve üzeri (d)	94	12,6809	5,27565			
Sözel Zekâ	20 yaş altı (a)	62	15,3226	5,63297			
	21-23 (b)	94	16,9362	5,33160	3,261	,022*	a-d
	24-26 (c)	78	15,2692	5,49066			
	27 ve üzeri (d)	94	17,4255	5,62920			
Görsel Zekâ	20 yaş altı (a)	62	12,9355	5,85024			
	21-23 (b)	94	15,1277	5,74968	2,525	,058	
	24-26 (c)	78	13,1538	5,58076			
	27 ve üzeri (d)	94	13,8404	5,51499			

Tablo 6. incelendiğinde, yaş değişkeni ile zekâ alanı puanları karşılaştırıldığında bedensel zekâ, kişilerarası zekâ, sözel zekâ ve doğacı zekâ arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($p<0,05$). Diğer 6 zekâ alanı için anlamlı bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 7. Katılımcıların Spor Yapma Yılı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Spor Yapma Yılı	N	X	SS	F	P
Bedensel Zekâ	1-3	125	11,2400	4,79146		
	4-6	86	11,8256	5,31854		
	7-9	41	11,6829	5,29358	,574	,633
	10 Yıl Ve Üzeri	76	10,8421	5,31677		
Varoluşçu Zekâ	1-3	125	12,2160	5,28477		
	4-6	86	12,6047	5,44335		
	7-9	41	10,8293	4,56017	1,169	,322
	10 Yıl Ve Üzeri	76	11,6974	5,71319		
Kişilerarası Zekâ	1-3	125	11,9360	5,18177		
	4-6	86	12,8372	5,44245		
	7-9	41	10,9512	4,19494	2,490	,060
	10 Yıl Ve Üzeri	76	10,8421	4,98813		
İşsel Zekâ	1-3	125	11,0080	5,26323		
	4-6	86	10,9884	5,15522		
	7-9	41	11,6098	5,73532	,211	,889
	10 Yıl Ve Üzeri	76	10,8421	4,49608		
Mantıksal Zekâ	1-3	125	12,4480	5,93711		
	4-6	86	11,9651	5,21863		
	7-9	41	12,4878	5,46865	,421	,738
	10 Yıl Ve Üzeri	76	11,6316	5,34875		
Müziksel Zekâ	1-3	125	14,2000	5,83786		
	4-6	86	14,1163	5,50170		
	7-9	41	13,4390	6,67851	,186	,906
	10 Yıl Ve Üzeri	76	14,0789	5,38334		
Doğacı Zekâ	1-3	125	14,0800	5,17376		
	4-6	86	13,6628	5,16233		
	7-9	41	13,9268	5,35906	,186	,898
	10 Yıl Ve Üzeri	76	13,5526	5,51699		
	1-3	125	16,6240	5,34256		

Sözel Zekâ	4-6	86	16,5581	6,15411	2,436	,065
	7-9	41	14,2195	5,41993		
	10 Yıl Ve Üzeri	76	16,9211	5,14785		
Görsel Zekâ	1-3	125	13,9120	5,62686	,390	,761
	4-6	86	13,8256	5,70282		
	7-9	41	13,0976	6,15144		
	10 Yıl Ve Üzeri	76	14,2895	5,64462		

Tablo 7. incelendiğinde, spor yapma yılı ile zekâ alanı puanları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 8. Katılımcıların Zekâ Alanları Düzeylerine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Bedensel Zekâ (1)	r	1	,380**	,349**	,214**	,080	,154**	,225**	,076	,153**
	p		,000	,000	,000	,148	,005	,000	,172	,006
Varoluşçu Zeka (2)	r		1	,351**	,357**	,185**	,123*	,268**	,121*	,193**
	p			,000	,000	,001	,026	,000	,028	,000
Kişilerarası Zeka (3)	r			1	,496**	,441**	,209**	,283**	-,153**	,158**
	p				,000	,000	,000	,000	,005	,004
İçsel Zeka (4)	r				1	,632**	,334**	,396**	-,138*	,263**
	p					,000	,000	,000	,013	,000
Mantıksal Zeka (5)	r					1	,408**	,357**	-,096	,242**
	p						,000	,000	,084	,000
Müziksel Zeka (6)	r						1	,448**	,230**	,240**
	p							,000	,000	,000
Doğacı Zeka (7)	r							1	,202**	,378**
	p								,000	,000
Sözel Zeka (8)	r								1	,244**
	p									,000
Görsel Zeka (9)	r									1
	p									

Tablo 8 incelendiğinde çoklu zeka türleri arasında pozitif yönde ve negatif yönde ilişkilerin olduğu görülmüştür. Kişilerarası zeka, içsel zeka ve mantıksal zekanın sözel zeka arasında negatif yönde ilişki görülmüştür. Bedensel zekâ ile varoluşçu zekâ, kişilerarası zekâ, içsel zekâ, müziksel zekâ, doğacı zekâ ve görsel zekâ arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler görülmüştür ($p<0.05$). Varoluşçu zekâ ile kişilerarası zekâ, içsel zekâ, mantıksal zekâ, müziksel zekâ, doğacı zekâ, sözel zekâ ve görsel zekâ arasında anlamlı ilişkiler görülmüştür ($p<0.05$).

Kişilerarası zekâ ile içsel zeka, mantıksal zeka, müziksel zeka, doğacı zeka, sözel zeka ve görsel zeka arasında ilişkiler görülmüştür ($p<0.05$). İçsel zeka ile mantıksal zeka, müziksel zeka, doğacı zeka, sözel zeka ve görsel zeka arasında anlamlı ilişkiler görülmüştür ($p<0.05$). Mantıksal zeka ile müziksel zeka, doğacı zeka, sözel zeka ve görsel zekâ arasında anlamlı ilişkiler görülmüştür ($p<0.05$). Müziksel zekâ ile doğacı zekâ, sözel zekâ ve görsel zekâ arasında anlamlı ilişkiler görülmüştür ($p<0.05$). Doğacı zekâ ile sözel zekâ ve görsel zekâ arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0.05$). Sözel zekâ ile ve görsel zekâ arasında anlamlı ilişkiler görülmüştür ($p<0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, tenisçilerin çoklu zekâ düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada tenisçilerin demografik bilgileri (yaş, cinsiyet, yaşadığı bölge, sosyal aktiviteye katılma, spor yapma yılı ve spor yapma amacı) değişkenleri göz önüne alınmıştır. Yapılan çalışmaya ait bulgular incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre zekâ alanları arasında bir fark görülmemiştir ($p>0.05$). Benzer şekilde İzci, Kara ve Dalaman (2007)'in yapmış olduğu bir araştırmaya göre, cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin zekâ türleri arasında anlamlı farklar yoktur. Okur ve ark., (2013) tarafından yapılan bir araştırmada zeka türleri yönünden, cinsiyetler arasında fark bulunmuştur. Yaş değişkenine göre tenisçilerin kişilerarası zekâ ile doğacı zekâ arasında anlamlı fark görülmüştür ($p<0.05$). Bu farklılığın insanın her yaşta bir arayış içinde olması sürekli gelişime isteği ve kendini yenileme arzusu içinde bulunmasına bağlıyoruz. Altınok (2008), beden eğitimi öğrencilerinin bazı değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarını incelediğinde, çoklu zekâ düzeylerinin yaş durumuna göre farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Yaşadığı bölge değişkeni ile zekâ alanlarından bedensel ve sözel zekâ düzeylerinde farklılık görülmüştür ($p<0.05$). Bu farklılığın il ve ilçedeki eğitim imkânların ve olanaklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Yılmaz ve Özkan (2011) sağlık yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin “En uzun yaşanan yer” değişkenine göre karşılaştırdığı zekâ puanları arasında istatistiksel olarak bir fark bulamamıştır. Nasser, Singhal ve Abouchedid (2008)'in ele aldığı ve içeriğini

Lübnanlı ve Hindistanlı üniversitesi öğrencilerinin oluşturduğu çalışmada, söz konusu iki ülkede de sözel ve dilsel zekâ alanında kız öğrencilerin daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir.

Tenisçilerin sosyal aktiviteye katılma değişkeni ile zekâ alanlarından içsel ve sözel zekâ arasında anlamlı fark görülmüştür ($p<0.05$). Spor yılı değişkeni ile zekâ alanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Spor psikologları, spor deneyiminin gençlerin kişisel ve yaşam becerileri üzerine olumlu etkileri olduğunu vurgulamaktadırlar (Jones ve Lavallee, 2009; Gould ve Carson, 2010). Bayrak vd. (2005) öğrenciler üzerine yapmış oldukları bir araştırmada spor yapan ve yapmayan bireylerde sözel zekâ türü arasında önemli bir fark olduğunu belirtmişlerdir. Spor yapma amacı değişkeni ile zekâ alanı puanları karşılaştırıldığında bedensel zekâ, kişilerarası zekâ, içsel zekâ ve mantıksal zekâ alanları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Bu farklılığın bireylerin sporu sağlık, fizyolojik, psikolojik ve ruhsal yönden rahatlama amacıyla yapmalarına ön görüyoruz. Tenisçilerin zekâ alanları alt boyutlarına ilişkin bilgiler incelendiğinde pozitif ve negatif yönde ilişkiler bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç olarak tenisçilerin zekâ alanlarına ilişkin bulguları ile değişkenler arasında anlamlı fark ve ilişkiler tespit edilmiş. Literatürde yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Sporcular ne kadar antrenman yaparsa yapsın, kazananlar her zaman zekâsını kullananlar olur. Toplumumuzda sportif faaliyetler ne derecede bilinçli yapılıyor, antrenman bilgisinin içeriğinde kas antrenmanlarının yanında ne kadar zekâ faktörüne önem veriliyor. Spor uzmanları zekânın kazanmadaki payına giderek daha fazla önem vermeye başlamalıdır. Bu çeşit çalışmalar yapılarak, sonuçların öğrenciler ile paylaşılması çalışmaların ve öğrenmenin verimini artıracaktır. Hiçbir çoklu zekâ türünün diğerinden üstün olmadığı ve bütün çoklu zekâ türlerinin eşit derecede önemli olduğu göz önünde bulundurulmalı ve gelecekteki çalışmalar bu doğrultuda yapılmalıdır. Beyin gücünün, kas gücünü her zaman yeneceğinden yola çıkarak antrenmandan çok taktik çalışmalara ağırlık veren trend, yeni nesil antrenörler arasında yaygınlaşmalıdır.

KAYNAKLAR

1. **İnal A.** (2015). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*. İstanbul: Nobel Yayınevi.
2. **Yetim, A.** (2000). *Sosyoloji ve spor*. Topkar, Matbaacılık. Ankara.
3. **Gardner, H.** (2004). *Zihin çerçeveleri çoklu zekâ kuramı*. (Birinci Baskı). İngilizceden Çevr. Ebru Kılıç. Alfa Yayınları. Ankara.
4. **Yavuz, K. E.** (2001). *Eğitim Ve Öğretimde Çoklu Zekâ Teorisi ve Uygulamalar*. Ankara: Özel Ceceli Okullar Yayınlar, Ankara.
5. **Saban A.** (2005). *Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitim*. 5. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

6. **Vural B.** (2003). Öğrenci Merkezli Eğitim Ve Çoklu Zekâ. 1. Baskı, İstanbul, Hayat Yayınları,2003,223-259.
7. **Selçuk, Z., Kayılı, H., ve Okut L.**(2003). Çoklu Zekâ Uygulamaları, Nobel Yayın Dağıtım, II. Baskı, Ankara.
8. **Açıkgöz, K.**(2003). Aktif Öğrenme, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
9. **Özgüven, E.** (1993). Psikolojik Testler, Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
10. **Tural, M.** (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu bölümlerinde okuyan öğrencilerin çoklu zekâ kuramına göre karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
11. **Ülgen, G.** (1993). Eğitim psikolojisi. İstanbul: Alkim Yayınevi.
12. **Gardner, H. E.** (2000). Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century. Hachette UK.
13. **Köksal, M. S.** (2006). Kavram öğretimi ve çoklu zekâ teorisi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 14(2), 473-480.
14. **Altan, M. Z.** (1999). Çoklu zekâ kuramı. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Malatya.
15. **Gürel, E., Tat, M.**(2010). Çoklu Zekâ kuramı: tekli zekâ anlayışından çoklu zekâ yaklaşımına. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(11) Bahar 2010, 336- 356.
16. **Bozkurt, E., Yenilmez, K.**(2006). Matematik öğretiminde çoklu zeka kuramına yönelik öğretmen düşünceleri. Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi, 90 -113.
17. **Gardner, H.** (2010). Çoklu zekâ kuramı zihin çerçeveleri. (2. Baskı). (Ebru Kılıç Çev.). İstanbul: Alfa Yayınevi.
18. **Bümen, N. T.** (2005). Okulda Çoklu zeka kuramı. Ankara: Pegem.
19. **Demirel, Ö., Başbay, A., & Erdem, E.** (2006). Eğitimde çoklu zekâ: Kuram ve uygulama. Pegem A Yayıncılık.
20. **Gardner, H.,** (1999). Intelligence Reframed: Multiple Intelligences For The 21th Century. New York: Basic Books.
21. **Moran, S., Kornhaber, M., and Gardner, H.** (2006). Orchestrating Multiple Intelligences. Educational Leadership, 64(1), 22-27.
22. **Gardner, H.,** (2006). Multiple Intelligences: New Horizons. New York: Basic Books.
23. **Sivrikaya, A. H.** (2010). Eğitimde çoklu zekâ kuramı. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. (10) 45, 123-132.
24. **Karasar, N.** (2009). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel.
25. **McClellan, J. A., Conti, G. J.** (2008). Identifying the multiple intelligences of your students. Journal of Adult Education, 37 (1), 13-32.
26. **Babacan, T.** (2012). Sınıf öğretmen adaylarının üstbilişsel okuma stratejileri ile çoklu zeka alanları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
27. **İzci, E., Kara, A., Dalaman, F.,** (2007). Dershane Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Kuramı Açısından İncelenmesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21, 1-14.
28. **Okur E., Özdilek Ş.Y., Sezer B.,** (2013). Çoklu Zeka Alanlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Kastamonu Education Journal, 21(2), 737-758.
29. **Altınok, E.** (2008). Beden eğitimi öğrencilerinin bazı değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
30. **Yılmaz, E., Özkan, S.** (2011). Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi,4(1), 39-52.
31. **Nasser, R., Singhal, S. and Abouchedid, K.** (2008). Gender differences on self-estimates of multiple intelligences: a comparison between indian and lebanese youth. Journal of Social Sciences, 16(3), 235-243.
32. **Jones, M. I., & Lavalley, D.** (2009). Exploring the life skills needs of British adolescent athletes. Psychology of sport and Exercise, 10(1), 159-167.
33. **Gould, D., & Carson, S.** (2010). The relationship between perceived coaching behaviors and developmental benefits of high school sports participation. Hellenic journal of psychology, 7(1), 298-314.

34. Bayrak, Ç., Çeliksoy, M. A., & Çeliksoy, S. (2005). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarındaki öğrencilerin Çoklu Zekâ Kuramına İlişkin Zekâ Profilleri ve Uygulanan Yetenek Giriş Sınavları ile İlişkisi, 10-11 Haziran, Bursa: 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu.

